

*Стадник В. В., кандидат наук із соціальних комунікацій,
начальник НДЛ (стандартизації підготовки військ),
Наукового центру Сухопутних військ (м. Львів)*

ДОСВІД ТА СУЧАСНИЙ СТАН ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ ЗАПАСУ В АРМІЯХ ПРОВІДНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Підготовка офіцерів запасу здійснюється в усіх країнах, які дбають про захист свого суверенітету. Цьому контингенту військових фахівців відводиться значна роль у поповненні кадрового складу збройних формувань. Серед пріоритетних принципів підготовки слід зазначити: єдність державної політики щодо підготовки офіцерів запасу, практичне спрямування навчання, зв'язок з військами, вибір оптимальних технологій, форм, методів і засобів навчання; відповідність фінансового, інформаційного, матеріально-технічного забезпечення процесу підготовки офіцерів запасу.

Ключові слова: підготовка офіцерів запасу, професійна освіта, вищий навчальний заклад, педагогічний (виховний) процес.

Подготовка офицеров запаса осуществляется во всех странах, которые заботятся о защите своего суверенитета. Этому контингенту военных специалистов отводится значительная роль в пополнении кадрового состава вооруженных формирований. Среди приоритетных принципов подготовки следует отметить: единство государственной политики по подготовке офицеров запаса, практическое направление обучения, связь с войсками, выбор оптимальных технологий, форм, методов и средств обучения; соответствие финансового, информационного, материально-технического обеспечения процесса подготовки офицеров запаса.

Ключевые слова: подготовка офицеров запаса, профессиональное образование, высшее учебное заведение, педагогический (воспитательный) процесс.

Військово-політичне керівництво більшості зарубіжних країн, особливо країн НАТО, приділяють велику увагу проблемі підготовки офіцерів запасу (резерву), передусім – уніфікації системи цієї підготовки. Найпоширенішою формою позавійськової підготовки офіцерів запасу є навчання на курсах позавійськової підготовки офіцерів при цивільних навчальних закладах, які повністю фінансує держава. Це найбільш відпрацьована та найдешевша система підготовки резервів, про що свідчить практика провідних країн світу. Використання вищої школи для підготовки офіцерського складу запасу в більшості провідних країн світу вважається досить перспективним у світлі реформ їхніх національних Збройних Сил (ЗС).

Зважаючи на сучасну внутрішню політичну ситуацію, яка склалася в нашій країні, проведенням антитерористичної операції на Сході та залученням до неї ЗС України на перший план висуваються проблеми пов'язані з формуванням боєздатних частин і підрозділів готових до захисту територіальної цілісності нашої держави. Одна з складових комплектування ЗС людськими резервами є призов на військову службу військовослужбовців, які пройшли підготовку за програмою офіцерів запасу. Як показує практика більшість

резервістів призваних до лав ЗС не мають необхідних вмінь та навичок необхідних під час ведення бойових дій. Тому одним з важливих чинників вирішення даної проблеми є створення дієвої системи підготовки військовослужбовців резерву для ЗС України.

Метою нашого дослідження є аналіз системи підготовки офіцерів запасу провідних країн світу та основних її складових таких як нормативно-правова база, організація роботи мережі військових та цивільних вищих навчальних закладів (ВНЗ), шкіл, курсів, органів управління, які проводять підготовку офіцерів запасу.

Структури та організаційно-методичні засади підготовки офіцерів запасу (резерву) в Україні знайшли відображення в низці вітчизняних і зарубіжних наукових праць [1] і публікацій [2-4]. Зокрема в монографії Нецадима М.І. «Військова освіта в Україні: історія, теорія, методологія, практика» та в матеріалах дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук Дуліна В.В. «Педагогічне управління процесом підготовки офіцерів запасу на військових кафедрах» ми знаходимо ґрунтовний аналіз проблеми підготовки майбутніх офіцерів та шляхи її покращення. Решта публікацій носять інформативний характер і присвячені

загальному висвітленню досвіду окремих країн у підготовці сил резерву [5-15].

Підготовка офіцерів запасу здійснюється в усіх країнах, які дбають про захист свого суверенітету. Цьому контингенту військових фахівців відводиться значна роль у поповненні кадрового складу, а також у разі виникнення кризових ситуацій як у самих країнах, так і в різних регіонах світу, що особливо характерно для політичного керівництва та збройних сил Великобританії, Ізраїлю, Іспанії, Російської Федерації, Сполучених Штатів Америки, Франції, Японії тощо. Так, близько 30 % кадрових офіцерів збройних сил Великобританії і 40 % збройних сил США проходили навчання на курсах позавійськової підготовки при цивільних навчальних закладах. В Іспанії на дійсну службу щороку призивають близько 4000 офіцерів запасу – випускників цивільних ВНЗ. До них, насамперед, належать ті, хто закінчив медичні, технічні й теологічні факультети університетів. У Франції розширюються масштаби підготовки офіцерів із числа студентів, які оволоділи складними технічними, військово-медичними та адміністративно-господарськими спеціальностями.

Військова підготовка у цивільних навчальних закладах зарубіжних країн проводиться у двох напрямках: позавійськова підготовка для професійних армій (це характерно для Великобританії) і підготовка офіцерів резерву для збройних сил, що комплектуються за змішаною системою (це характерно для Німеччини).

Навчання резервістів у США здійснюється: на курсах позавійськової підготовки офіцерів резерву армії (ROTC – Reserve Officer Training Course); в офіцерських кандидатських школах сухопутних військ (СВ); у школах підготовки офіцерів військово-повітряних сил (ВПС); у школах підготовки офіцерів військово-морських сил (ВМС). Найпоширенішою формою позавійськової підготовки офіцерів запасу у США є чотирирічне навчання на курсах ROTC, що функціонують при коледжах та університетах, і повністю фінансуються державою [2, 4, 5]. Студенти університетів і коледжів оволодівають основною спеціальністю за програмами університетів чи коледжів та одночасно навчаються за програмою курсів ROTC, що організовані за видами збройних сил (ЗС).

Офіцерів СВ готують курси ROTC при 300 університетах і коледжах, офіцерів ВПС – при 600, офіцерів ВМС – при 65, офіцерів морської піхоти – при 60 університетах і коледжах.

Поступаючи на курси ROTC, студенти підписують контракт, за яким зобов'язуються прослужити певний термін у резерві чи (якщо їм це запропонують) у регулярних ЗС відповідно до положень міністерства оборони. Програма курсів, яка розрахована на чотири роки (480) годин, включає початкову та поглиблену військову підготовку.

Під час початкової підготовки (180 годин по 3 год. на тиждень у перші два роки навчання) студенти вивчають основи військової справи, індивідуальну та групову зброю, топографію, проходять вогневу, стрійову та фізичну підготовку, набувають командирських навичок. По її закінченні проводяться шеститижневі табірні збори. Програма поглибленої підготовки (300 годин по 5 годин на тиждень у наступні два роки навчання) передбачає вивчення ролі та значення офіцерського корпусу, основ військового мистецтва, організації, озброєння й тактики дій малих підрозділів, засобів зв'язку, озброєння та військової техніки, організації та завдань органів тилу сухопутних військ.

Носіння військової форми одягу на заняттях є обов'язковим. Інструкторами та викладачами військових дисциплін є переважно офіцери й сержанти регулярних ЗС і незначна кількість офіцерів і сержантів резерву.

Підготовка резервістів здійснюється також в офіцерських кандидатських школах СВ, ВМС і школах підготовки офіцерів ВПС, які спочатку являли собою військові табори, де студенти коледжів та університетів улітку проходили підготовку на добровільних засадах, але тепер функціонують на правах курсів при школах родів військ і служб. Школи готують офіцерів-резервістів переважно на воєнний час.

Для ширшого залучення молоді до навчання на курсах ROTC Міністерство оборони США встановило щорічні стипендії студентам, які найкраще вчаться, і перспективним майбутнім кадровим офіцерам. Стипендія покриває плату за навчання в університеті чи коледжі, витрати на придбання підручників і навчальних

посібників, на лабораторні роботи тощо. Усім, хто навчається на цих курсах, окрім щомісячної допомоги в період літніх зборів, виплачується грошове утримання – 200 доларів на місяць.

На думку американських військових фахівців, резервам, а особливо резервам першої черги, відводиться важлива роль у планах переходу ЗС з мирного стану на воєнний. За мобілізаційного розгортання вони є основним джерелом задоволення потреб військ в особовому складі та підвищує їхню боєздатність.

Для Німеччини є характерним традиційний підхід до комплектування командних кадрів офіцерами резерву [1, 6, 7]. У бундесвері існують три основні напрями, що дають змогу поповнювати контингент офіцерів запасу: зарахування до резерву кадрових офіцерів та офіцерів-фахівців, які працюють за контрактом, перебувають на дійсній службі й не досягли межі відставного віку; підготовка офіцерів запасу з числа військовослужбовців, призваних на дійсну військову службу, а також тих, хто відслужив строкову службу й перебуває в запасі; підготовка офіцерів резерву з числа цивільних фахівців, які закінчили ВНЗ і мають загальну професійну підготовку, що відповідає певній військовій спеціальності (у цьому випадку офіцерські звання присвоюються під час проходження зборів у військових навчальних закладах бундесверу. Позавійськова підготовка у ЗС Німеччини відсутня, тому підготовка офіцерів-резервістів здійснюється переважно у військових частинах. Поза військами та військовими навчальними закладами проводяться лише громадські заходи й самостійна (індивідуальна) робота військовослужбовців запасу з підвищення кваліфікації, включно з навчанням у цивільних ВНЗ.

Програми підготовки офіцерів запасу з числа кадрових офіцерів і фахівців, які закінчили цивільні ВНЗ, в училищах відрізняються переважно тим, що пріоритет надано таким військовим дисциплінам, як тактика, озброєння та бойова техніка. Кадрового лейтенанта готують як командира, вихователя, наставника, а кандидата в офіцери запасу – тільки як командира. У разі підготовки офіцерів запасу з числа цивільного персоналу враховується загальна потреба бундесверу в таких фахівцях.

Підготовка резервістів з їх числа з подальшим присвоєнням офіцерських звань здійснюється відповідно до офіційно встановленого співвідношення між цивільними та військовими спеціальностями. Основною формою підготовки офіцерів запасу (поряд із дійсною службою за призовом) є військові збори.

Система підвищення кваліфікації офіцерів запасу бундесверу передбачає активне залучення їх до деяких форм перепідготовки у військових навчальних закладах (зокрема, в університетах Гамбурга і Мюнхена), у тому числі – за заочною формою. Крім того, для них діють заочні курси вивчення іноземних мов, створені як при військових, так і при цивільних вищих навчальних закладах.

Система позавійськової підготовки у Великобританії має таку організаційну структуру: три служби позавійськової підготовки офіцерів у військових і цивільних навчальних закладах відповідно до трьох видів ЗС; кадетський корпус, що складається з курсантських формувань на базі шкіл і середніх спеціальних навчальних закладів, морського кадетського корпусу, кадетських формувань сухопутних військ, авіаційного навчального (кадетського) корпусу та об'єднаних кадетських формувань [2, 4].

Діяльність усіх трьох служб координує штаб при військовому училищі в Сандхерсті. Кожний вид ЗС має окремий штаб позавійськової підготовки командних кадрів, створений при базовому училищі (Сандхерст – СВ, Дартмут – ВМС) або при відповідному навчальному центрі (штаб курсантських формувань ВПС на авіабазі Ньютона). Такі штаби керують підпорядкованим їм курсами (підрозділами) і військовими кафедрами у цивільних ВНЗ, де студенти навчаються з необхідних для ЗС спеціальностей.

За даними британського міністерства оборони, майже 1/3 офіцерського складу ЗС укомплектована особами, що пройшли позавійськову підготовку в цивільних ВНЗ, яка щороку охоплює близько 150 тис. студентів та учнів, Усього у країні функціонує 740 середніх спеціальних і 350 вищих навчальних закладів (у тому числі 47 університетів, 30 політехнічних та інших ВНЗ) [4].

Термін навчання як на курсах, так і в цивільних ВНЗ становить три роки. Для здобуття першого навчального ступеня

(бакалавра) з більшості спеціальностей потрібно три-чотири роки, з медичних спеціальностей – п'ять-шість. Заняття тривалістю дві-чотири години проводяться один-два рази на тиждень, а також під час дводенних зборів (у вихідні дні на базі ВНЗ або найближчої військової частини). Навчальний рік закінчується двотижневими зборами в таборах, який проводиться під час літніх канікул. Керує діяльністю таких “університетських” курсів комітет військової підготовки, до якого входять представники ректорату та начальник військової кафедри (підрозділу чи курсів позавійськової підготовки).

У системі позавійськової підготовки в цивільних ВНЗ найбільший ефект досягається при підготовці фахівців інженерно-технічного профілю. Якщо у військовому училищі витрати на навчання офіцера становлять у середньому 100 тис. доларів, то в цивільному ВНЗ – 40 тис. (чотирирічне навчання), або 11 тис. (дворічне), тобто, відповідно, у 2,5 рази й майже у 10 разів менше. З метою стимулювання військової підготовки студентів цивільних ВНЗ передбачено всебічне матеріально-технічне забезпечення організації та проведення навчального процесу. Усі витрати (у тому числі, на утримання високооплачуваного професорсько-викладацького та допоміжного складу) повністю бере на себе Міністерство оборони.

Підготовку офіцерського складу у Франції одночасно із 80 військовими навчальними закладами здійснюють понад 50 цивільних ВНЗ. Крім того, до неї традиційно залучають середні спеціальні навчальні заклади, а саме – цивільні ліцеї в Парижі, Нансі й Тулоні [1, 8-11]. Останніми роками окреслилася тенденція зростання кількості офіцерів, які вступають на службу по закінченні інститутів, порівняно із випускниками військових училищ. Офіцери запасу становлять приблизно 30% від загального кількісного складу офіцерського корпусу СВ. Близько 50% із них є випускниками ВНЗ технічного профілю, решта – юридичних та економічних факультетів інститутів, а також управлінських училищ.

Підготовка студентів як офіцерів запасу чи кадрових офіцерів з технічних спеціальностей відбувається у таких ВНЗ, як

Політехнічна школа, Національна школа адміністрування, Національна школа магістрів. Фахівці можуть здобути військову освіту, а також пройти перепідготовку або підвищити свою кваліфікацію під час зборів (на базі училища в Монпельє).

На теперішній час запроваджено обов'язковий курс підготовки з військово-медичних спеціальностей, проходження якого організовано в навчальному центрі підготовки офіцерів запасу медслужби (Лібурн). До підготовки залучають випускників медичних інститутів, яких в обов'язковому порядку призивають на збори для навчання за програмою офіцерів запасу (як курсантів). Викладацький склад – кадрові офіцери та військові медики. Програма розрахована на шість тижнів; навчається близько 800 осіб. Час проходження зборів установлюється за бажанням випускників (з відстрочкою чи без неї) у будь-який із шеститижневих періодів навчання.

Підготовка резервістів здійснюється також у військових навчальних закладах, зокрема, в артилерійській школі сухопутних військ Франції. Тут на факультеті підготовки офіцерів і унтер-офіцерів за чотири-п'ять місяців готується кадровий склад та унтер-офіцери резерву.

Підготовка офіцерів резерву в ЗС Італії здійснюється на курсах двох видів – А і В [14], набір на які проводиться на основі закону про військовий обов'язок. На курс А (термін навчання – вісім місяців) призивають юнаків, які мають атестат середньої школи або диплом рівного їй навчального закладу (при цьому враховується їхнє бажання щодо вибору спеціальності), на курс В (термін навчання – три місяці) – тих, хто має вищу освіту, відповідно до якої вони можуть обрати одну зі спеціальностей.

Після закінчення служби та складання іспитів курсантам-резервістам присвоюють звання “кандидат в офіцери” і направляють на чотиримісячне стажування на посади за місцем їхньої подальшої служби, що зазвичай проходить у берегових частинах та установах. По закінченні стажування, у разі бездоганної служби, спеціальна комісія училища присвоює їм звання “гардемарин”, в якому вони продовжують подальшу службу (її обов'язковий термін – два роки). Після цього вони можуть демобілізуватися із ЗС.

Швейцарія хоч і нейтральна країна, утім це держава з найбільшим у світі відсотком

населення, яке служить в армії. Там всі чоловіки віком від 20 до 50 років – військовослужбовці, які в буквальному сенсі сплять з автоматом під ліжком. Швейцарія здатна за дві-чотири години розгорнути з 22-тисячної армії мирного часу – 650-тисячну, а за дві доби – 1,7-мільйонну армію, чудово навчену, організовану і до того ж непогано озброєну.

Швейцарія – не єдина країна у світі, що має кадрово-мілітарну структуру. За цим же принципом побудований, наприклад, Бундесвер, що є по суті якимось величезним аналогом радянських «кадрових» дивізій. Тобто їхня система підготовки військ – це небагато солдатів, багато кадрових офіцерів і унтер-офіцерів, резервісти, учбові збори. І розгортання тільки за необхідності.

Швейцарська система – доведення до абсолюту ідеї «народ – це армія». Кадрових військових у країні близько 9000, в основному в авіації. Тих, які знаходяться на службі та перепідготовці, – близько 10-15 тисяч одночасно. Солдати викликаються на 90 днів у школу рекрутів. Після її закінчення держава віддає бійцю особисту зброю з двома повними магазинами, «консерви міністра» (відкривається тільки за наказом самого міністра), три комплекти форми на всі пори року, спорядження, бронезилет і каску, з якими він і їде додому. Зберігає резервіст все це майно як хоче – ніхто перевіряти не буде.

До 32 років рядовий за 10 років вісім разів удосконалює свої навички на зборах по три тижні, до 42 років – три рази по два тижні, до 50 років – 1 раз два тижні. Як тільки виповнюється 51 рік, особу офіційно звільняють з армії, забирають гвинтівку, пістолеті «консерви», дарують споряджений помповий дробовик і мобілізаційне розпорядження – на випадок тотальної мобілізації.

Особливість швейцарської армії – посилена підготовка офіцерів-резервістів. Охочі стати офіцерами проходять додаткові збори (кожен ранг) приблизно 100 днів у сумі. Також ніхто не може ухилитися від служби: ані студент, ані сам Президент, якщо він чоловічої статі.

Цікаво, що військовий бюджет країни в 7,5 млн. населення становить майже п'ять мільярдів доларів. На озброєнні більше 800 танків і бронемашин (420 «Леопардів-2», 150 САУ М-109). У країні, територія якої має

довжину всього 300 км, є 14 ескадрилій з більш ніж 350 бойовими, 120 учбовими літаками і 100 вертольотами. При цьому парк постійно оновлюється. Такою є плата за нейтральний статус [15].

Система служби резервістів Ізраїлю побудована за принципом: кожен громадянин країни – військовослужбовець, який одинадцять місяців на рік перебуває у відпустці. Встановлена нині тривалість служби резервіста складає 45 днів на рік для офіцерів і старшого сержантського складу та 30 днів для рядових. Служба в резерві обов'язкова для чоловіків до 55 років і жінок до 50 років.

Як показав досвід Війни Судного дня, країна у будь-який момент може піддатися раптовому нападу. Таким чином, найкоротші терміни загальної мобілізації є життєво важливою умовою: прибуття резервістів на базу, їхній розподіл, видача матеріальних засобів і доставка підрозділів на відведені їм ділянки фронту мають тривати не більше 24 годин; 48 годин є граничним терміном зайняття бойових позицій. У деяких підрозділах, особливо у ВПС – він не перевищує 12 годин.

Часто обов'язки резервістів пов'язані з деякими незручностями, особливо в тому віці, коли молоді люди тільки починають влаштовувати своє життя. Проходження військової служби порушує ритм роботи, примушує переривати навчання тощо. Для зведення до мінімуму цих негативних чинників була створена ціла низка адміністративно-військових комісій, які надають відстрочки. Наприклад, працівникам деяких галузей промисловості, визнаним особливо важливими для національної економіки, звільненим від служби резервістам, а також студентам надається можливість складати іспити в зручні для них терміни, щоб не допускати зриву навчального року через виклик на службу резервіста.

Матеріальна компенсація за службу резервіста здійснюється у межах Інституту національного страхування. Працівник продовжує отримувати свою звичайну зарплату продовж усього терміну служби, а держава повертає цю суму працедавцеві. Сьогодні багато ізраїльтян не уявляють свого життя без служби резервіста. Чимало з них добровільно продовжують служити в резерві

і після досягнення встановленого законом віку [15].

На сьогодні чисельність Сил самооборони Японії складає 240,4 тис. осіб. Принцип комплектування – на добровільній основі через мережу спеціально створених у структурі Міністерства оборони вербовочних пунктів. Резерв Сил самооборони Японії складає майже 42 тис. осіб, які діляться на 1-у чергу (для поповнення втрат сухопутних військ) – 6,2 тис. осіб, і 2-у чергу – 35,6 тис. осіб. В цілому мобілізаційні ресурси країни налічують більше 29 млн. осіб, з яких 25,2 млн. придатні до військової служби.

Керівництво Японії регулярно проводить комплекс планових заходів із вдосконалення резервних компонентів національних збройних сил. До теперішнього часу резерв поповнювався тільки шляхом набору колишніх військовослужбовців, звільнених після закінчення контрактів. Проте зараз військове відомство Японії впроваджує нову систему комплектування, яка передбачає можливість відбору до резерву громадян, що не мають досвіду військової служби. Набрані за контрактом резервісти офіційно зараховуватимуться до складу резерву з виплатою відповідного грошового постачання (до 40 доларів США щомісячно і до 80 доларів США щодоби в період проходження військових зборів. При цьому за ними зберігається заробітна плата за основним місцем роботи). Підготовка резервістів здійснюватиметься в ході зборів, що проводяться на базі регулярних військових частин поблизу місця проживання. Паралельно планується збільшити чисельність екстреного резерву, призначеного для термінового доукомплектування бойових з'єднань і частин сухопутних військ. До його складу набираються за контрактом тільки колишні військовослужбовці сил самооборони. Створення екстреного резерву почалося в 1997 р., і до 2015 р. його чисельність планується довести до 15 тис. осіб.

До основних принципів у підготовці офіцерів запасу провідних країн світу можна віднести такі як: єдність державної політики щодо підготовки офіцерів кадру та запасу у військовій і цивільній вищих школах; пріоритет національних інтересів і національної безпеки при формуванні змісту навчання та вимог до військових фахівців; гуманізація і демократизація; практичне спрямування навчання; зв'язок з військами; урахування вікових та індивідуальних особливостей студентів; самостійність й творчість навчання; раціональне поєднання колективного та індивідуального характеру навчання на засадах державної ідеології та практичної психології; вибір оптимальних технологій, форм, методів і засобів навчання; відповідність фінансового, інформаційного, матеріально-технічного забезпечення процесу підготовки офіцерів запасу за відповідними програмами.

У переважній більшості країн навчальний процес у військових навчальних закладах носить чітко виражену тенденцію поділу на початкову військову підготовку та спеціальну військову підготовку та складається з 2-х частин: на території військового навчального закладу (військової частини) і в польових умовах. Програми та процес підготовки вирізняються практичною спрямованістю, високою інтенсифікацією навчального процесу та вимагають від майбутніх офіцерів запасу напруженої роботи. Акцент при цьому зосереджується на висвітленні таких проблем: національна безпека та національні інтереси, тактика та бойове застосування підрозділів, системний і ситуативний аналіз, застосування комп'ютерних технологій, гуманітарне право, менеджмент.

Навчально-матеріальна та інформаційна база підготовки офіцерів запасу вирізняється високим рівнем забезпечення їхньої теоретичної та практичної підготовки у ВНЗ, навчальних центрах, військових частинах.

Список літератури

1. Нецадим М.І. Військова освіта в Україні: історія, теорія, методологія, практика: [монографія] / М.І. Нецадим. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2003. – 852 с.
2. Бакович М.Н. Организационно-правовое регулирование подготовки офицеров запаса для вооруженных сил США и Великобритании / М.Н. Бакович // Военная мысль. – 2008. – № 10. – С. 59–66
3. Печуров С. О некоторых аспектах военных реформ в зарубежных странах / С. Печуров // Зарубежное военное обозрение. – 2004. – № 2. – С. 2–13
4. Фильков С. Подготовка офицеров запаса в странах Западной Европы / С. Фильков // Зарубежное военное обозрение. – 1996. – № 6. – С. 12–15

5. Аршинов О. Подготовка офицеров резерва вооруженных сил США / О. Аршинов // Зарубежное военное обозрение. – 1993. – № 1. – С. 7–11
6. Колчин К. Подготовка офицерских кадров для ВМС Германии / К. Колчин // Зарубежное военное обозрение. – 1998. – № 5. – С. 58
7. Лазукин В. Подготовка офицерских кадров в ВС ФРГ/ В. Лазукин// Зарубежное военное обозрение. – 2008. – № 2. – С. 26–30
8. Копьев А. Комплектование вооруженных сил Франции/ А. Копьев// Зарубежное военное обозрение. – 2003. – № 1. – С. 11–13
9. Владимирский В. Подготовка летных кадров военно-воздушных сил Франции / В. Владимирский // Зарубежн. воен. обозр. – 2000. – № 6. – С. 26–32
10. Симаков М. Военно-учебные заведения Франции / М. Симаков // Зарубежное военное обозрение. – 1990. – № 10. – С. 14–18
11. Береговой А. Подготовка военнослужащих вооруженных сил Франции / А. Береговой // Зарубежное военное обозрение. – 1999. – № 4. – С. 9–13
12. Федин А. Подготовка офицерских кадров в Турции / А. Федин // Зарубежное военное обозрение. – 1995. – № 8. – С. 9–15
13. Крымов И. Высшие военные учебные заведения ВС Турции / И. Крымов // Зарубежное военное обозрение. – 2003. – № 11. – С. 21–25
14. Колчин К. Подготовка офицерских кадров для ВМС Италии / К. Колчин // Зарубежное военное обозрение. – 1998. – № 2. – С. 55–56
15. Вус Р. Ставка на резерв та мобілізацію / Народна Армія. – 2014.– №1. – с.17.

Stadnyk V. V., PhD of social communications, head of research laboratory

EXPERIENCE AND CURRENT STATUS OF RESERVE OFFICERS TRAINING IN THE ARMIES OF THE LEADING COUNTRIES

Reserve officers training is carried out in all countries who care about the protection of their sovereignty. This contingent of military specialists plays a significant role in recruiting personnel, as well as in crisis situations as in most countries and in different regions of the world. Such priority guidelines for reserve officers should be noted: the unity of the state policy on training officers shot and reserve military and civil high schools, practical oriented training, cohesion with troops; taking into account age and individual students, rational combination of collective and individual nature of the study on the basis of state ideology and practice of psychology, selection of optimal technologies, forms, methods and techniques of training, relevant financial, information, logistics support of reserve officers for the respective applications. Particular emphasis in the training focuses on issues of national security and national interests, tactics and combat use of units, systems and situational analysis, use of computer technology, humanitarian law, management.

Keywords: reserve officers training, vocational training, higher education institutions, teaching (educational) process.